De landbouw-natuurtransitie: van tegenstellingen naar verbinding, inzichten uit fundamenteel en praktijkgericht onderzoek

Ellen Weerman (HAS) & Jorien Zevenberg (RuG)

Inspiratiebijeenkomst onderzoek in nationale parken
Amersfoort, 1 oktober 2026

Wie zijn wij?

- Ellen Weerman
- HAS green academy & NIOO-KNAW
- Lector Klimaatrobuuste Landschappen: verbinden van landbouw en natuur

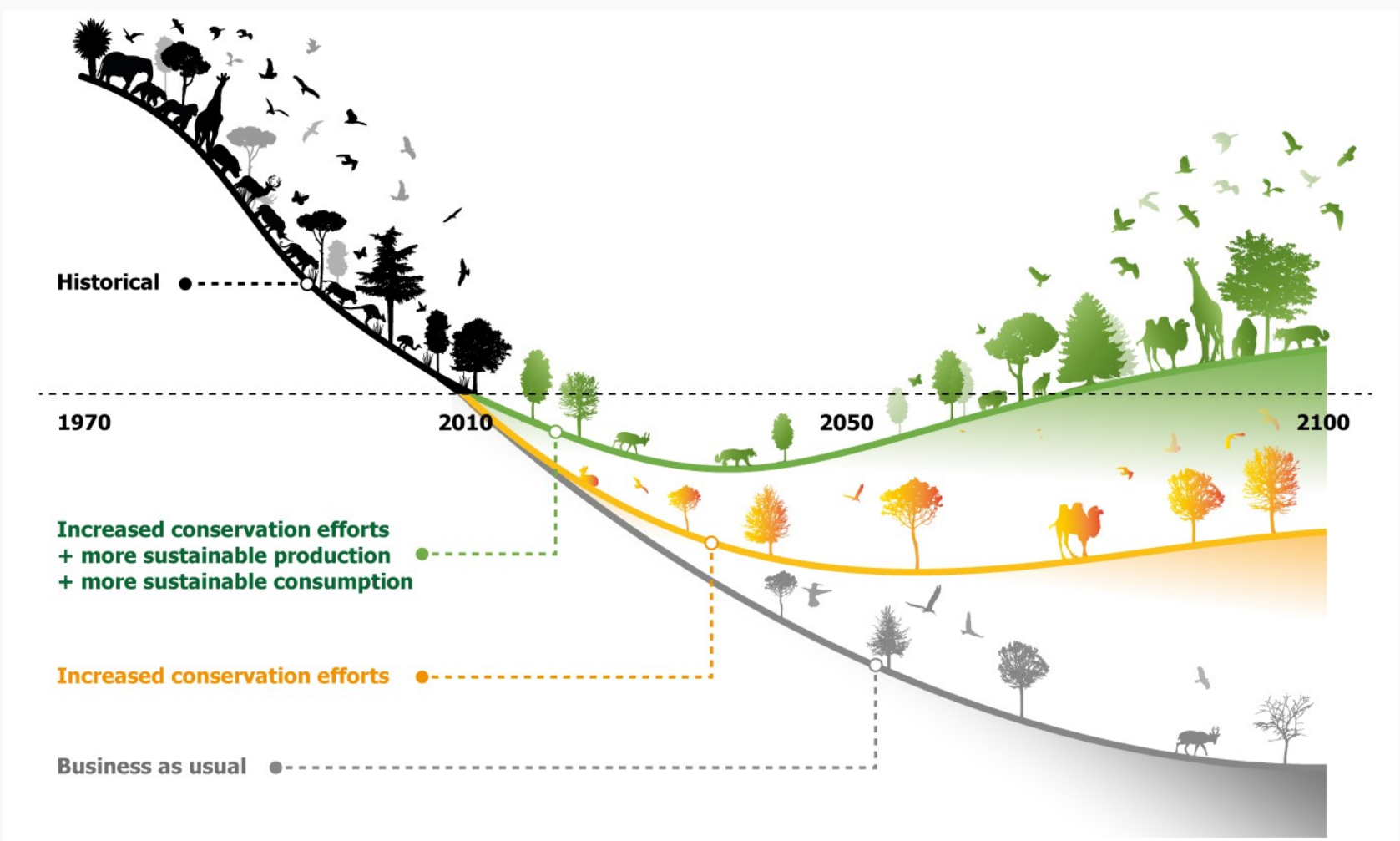
- Jorien Zevenberg
- Rijksuniversiteit Groningen
- Integratie landbouw & natuur

Komende 40 minuten

- Jorien: De landbouw-natuurtransitie *12 min*
- Ellen: Praktijkgericht onderzoek *12 min*
- Allen: vragen en discussie *16 min*

Waarom natuur & landbouw?

Black: The historical biodiversity loss curve before 2010 Green: with effort through more sustainable production and consumption Orange: without more sustainable production and consumption Grey: if we continue on our current path.

Bron figuur: www.ica-europe.info/images/stories/pdf/conferences/2022%20ICA%20Rectors%20and%20Deans%20Forum/ICA%20Rectors%20and%20Deans%20Forum%202022%20David%20Leclere%20v2.pdf

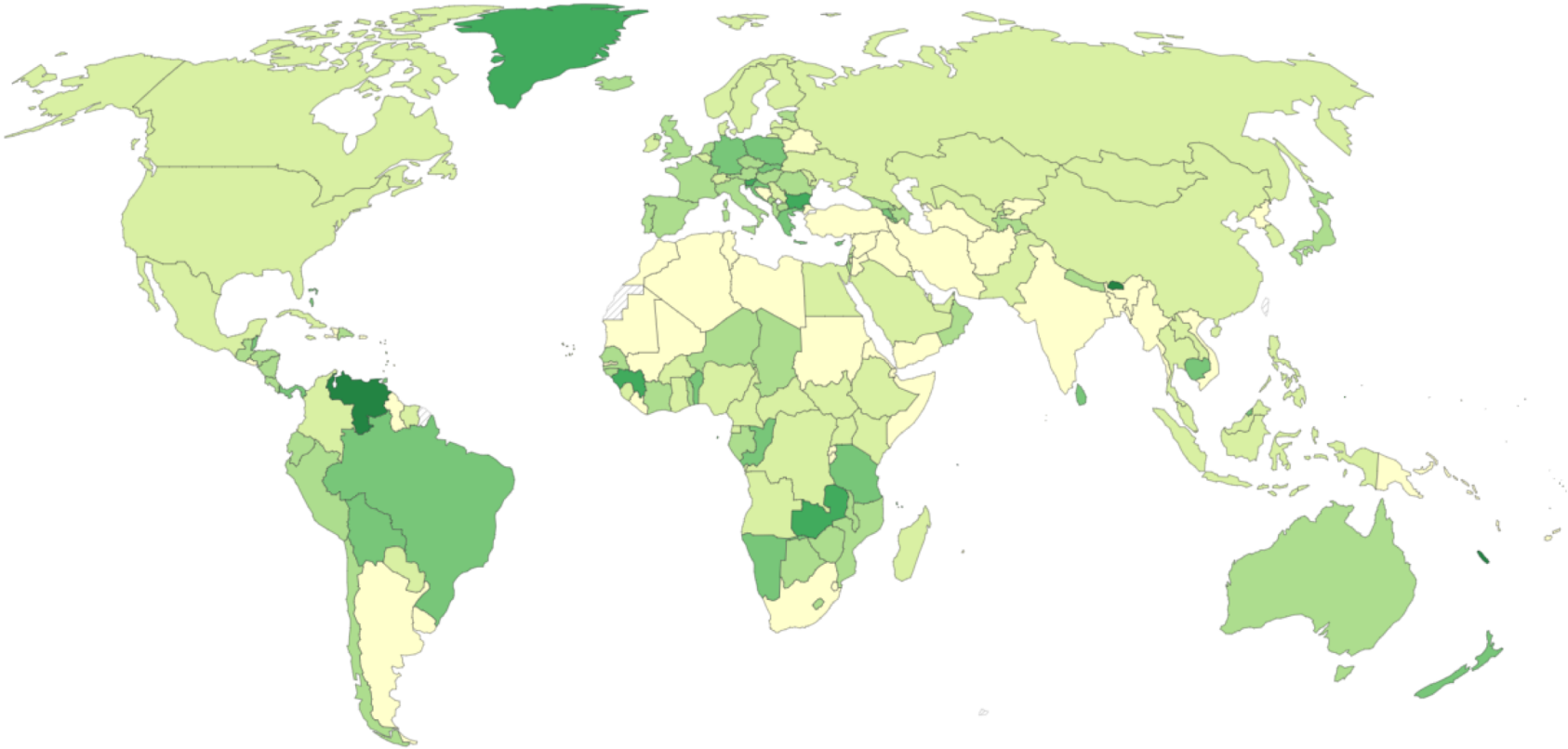
Beschermde natuur

Share of land area that is protected 2025

Our World in Data

Terrestrial protected areas are areas of at least 1,000 hectares that are designated by national authorities in order to preserve their ecosystem services and cultural values.

Table | Map | Bar

Data source: Protected Planet WDPA and WD-OECM data, UNEP-WCMC and IUCN, via World Bank (2026) – Learn more about this data

OurWorldinData.org/biodiversity | CC BY

Download | Share | Exit full-screen

Desondanks...

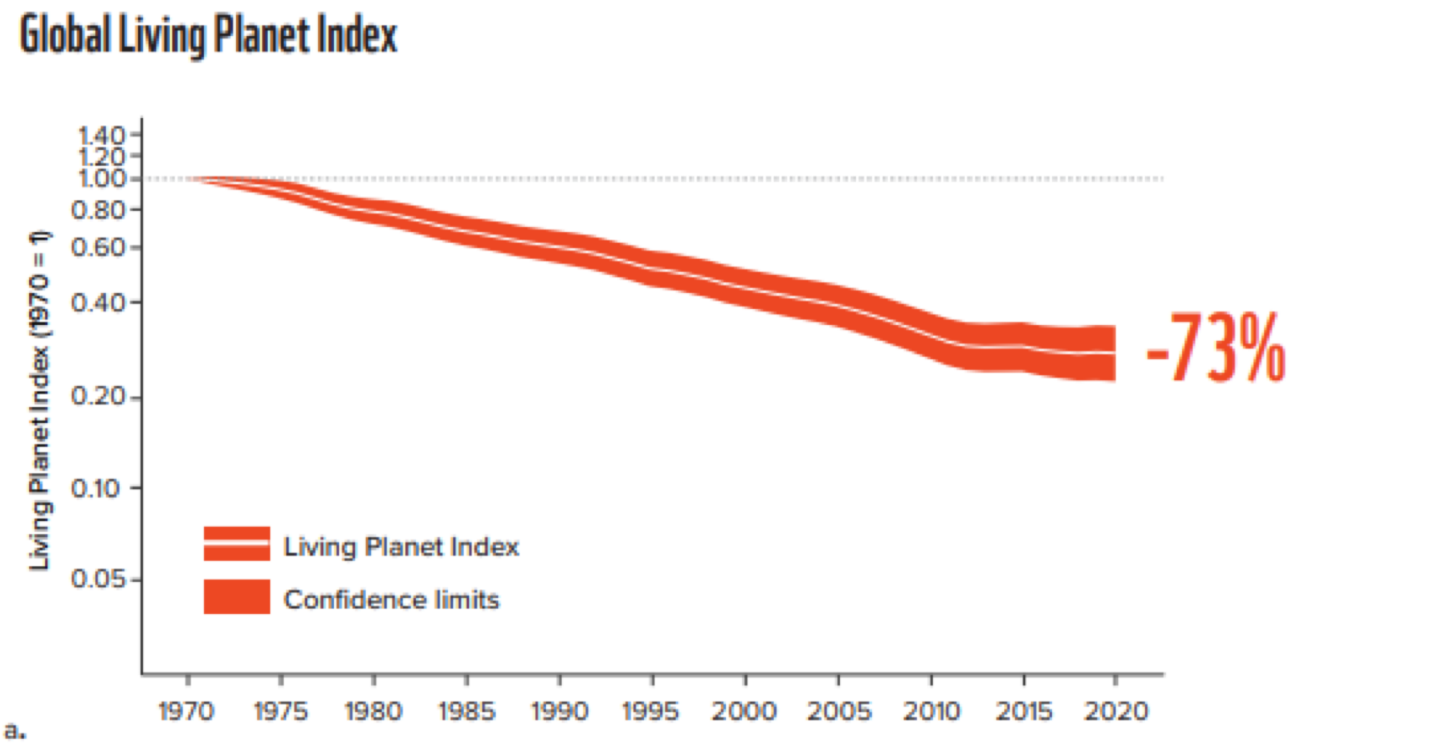

Figure 1.4 (a) The global Living Planet Index from 1970 to 2020 based on 34,836 monitored populations of 5,495 vertebrate species. The white line represents the index value, and the shaded areas represent the statistical uncertainty surrounding the value.

WWF (2024). Living Planet Report 2024 – A System in Peril. WWF, Gland, Switzerland

Biodiversiteit op landbouwgrond

Achteruitgang van de biodiversiteit van landbouwgrond ten gevolge van de intensivering van het grondgebruik

Seminatuurlijke habitats en extensieve landbouw — groot aantal soorten en graslandhabitats

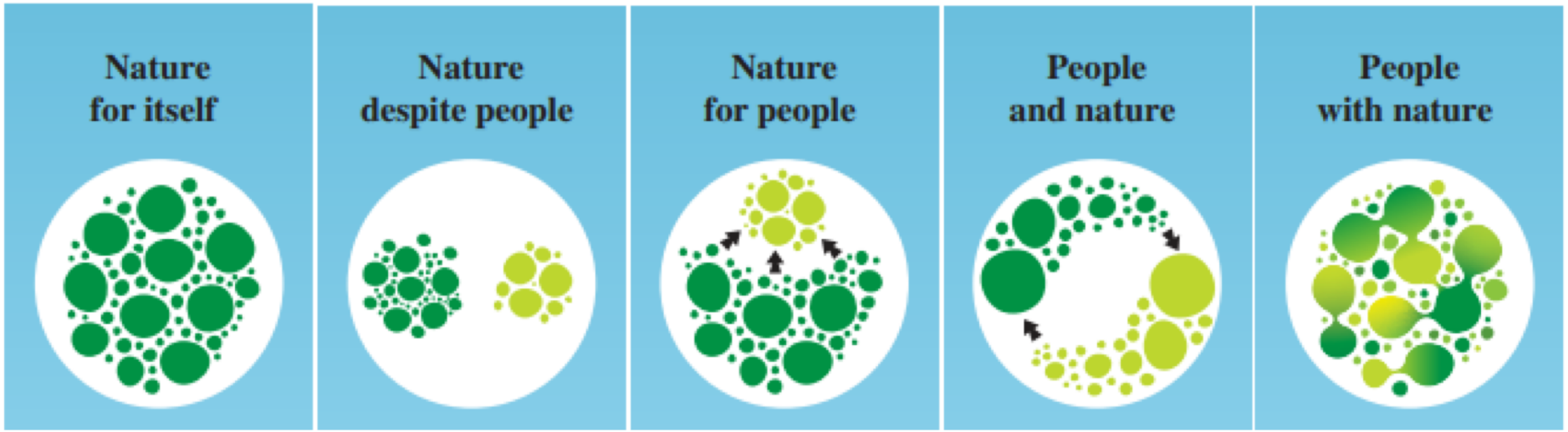
Intensivering van de landbouw — geleidelijke afname van soorten en graslandhabitats

Intensieve landbouw — hoge nutriënteninput, aanzienlijke afname van soorten en graslandhabitats

Bron: ERK.

Bron figuur: https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/biodiversity-13-2020/nl/

Daarom: mensen *met* natuur

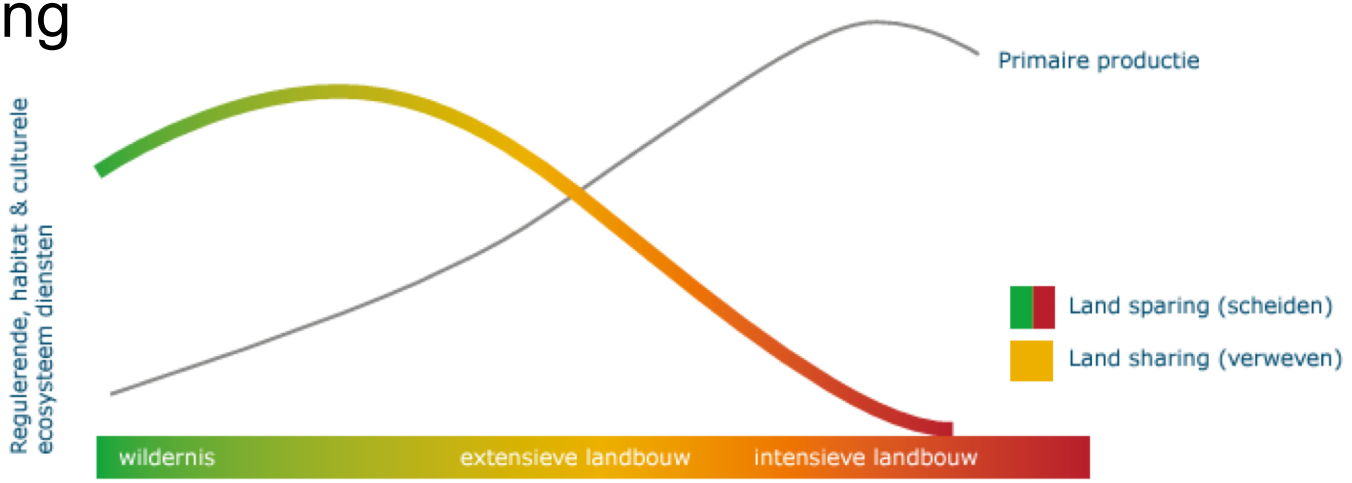

gescheiden gekoppeld verweven

Reyers & Bennett (2025). Whose conservation, revisited: how a focus on people-nature relationships spotlights new direction for conservation science. https://doi.org/10.1098/rstb.2023.0320

Landbouw *met* natuur

- Extensief
- Land sharing

Figuur 1. *Schematische weergave van de gradiënt wildernis – intensieve landbouw in relatie tot biodiversiteit en ecosysteemdiensten (gebaseerd op Braat & Ten Brink 2008)*

Van Doorn et al. (2016). Natuurinclusieve landbouw. Food-for-thought. http://dx.doi.org/10.18174/401503

Nationale parken

"Overgangsgebieden zijn gebieden grenzend aan Natura 2000-gebieden. De verschillende functies en activiteiten in zo'n gebied dragen bij aan de instandhoudingsdoelen van het betreffende Natura 2000-gebied. De provincies wordt gevraagd in een gebiedsproces de overgangsgebieden nader uit te werken. De locatie, de omvang en het maatregelenpakket van het overgangsgebied worden opgenomen in het gebiedsprogramma."
(Handreiking voor de gebiedsprogramma's NPLG, nov 2022)

Andere landen

National Parks England

Home | Our work | The Great National Parks Plan | Priorities | News and comment | Resources | More...

Sustainable farming and land management

National Parks in England are living, working landscapes.

National Park Authorities play a centres role in delivering a 'triple dividend': enhanced environment, improved productivity and more vibrant communications.

In our Parks, sustainable farming and land management systems deliver a wide range of public goods, and farmers receive a sustainable and realistic income.

We will deliver sustainable farming and land management by:

Delivering effective Environment Land Management Schemes

Working with farmers, land managers, Defra and other partners to increase buy-in to sustainable farming policy.

Linking national priorities to the local context

Our approach links spatial prioritisation, nature recovery and other public benefits.

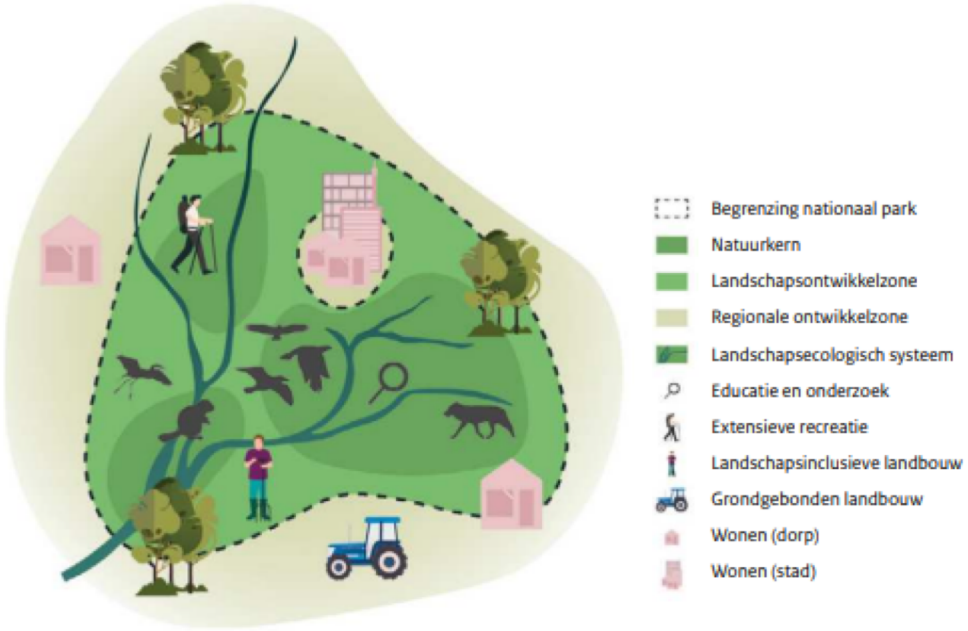
Ensuring investment is sustainable and delivers benefits

Making sure that current investment in agri-environment focuses on public benefits and supports farm businesses.

Being 'environmental brokers'

We blend public-private and green finance to contribute to resilient rural communities and economies.

Overgangsgebieden

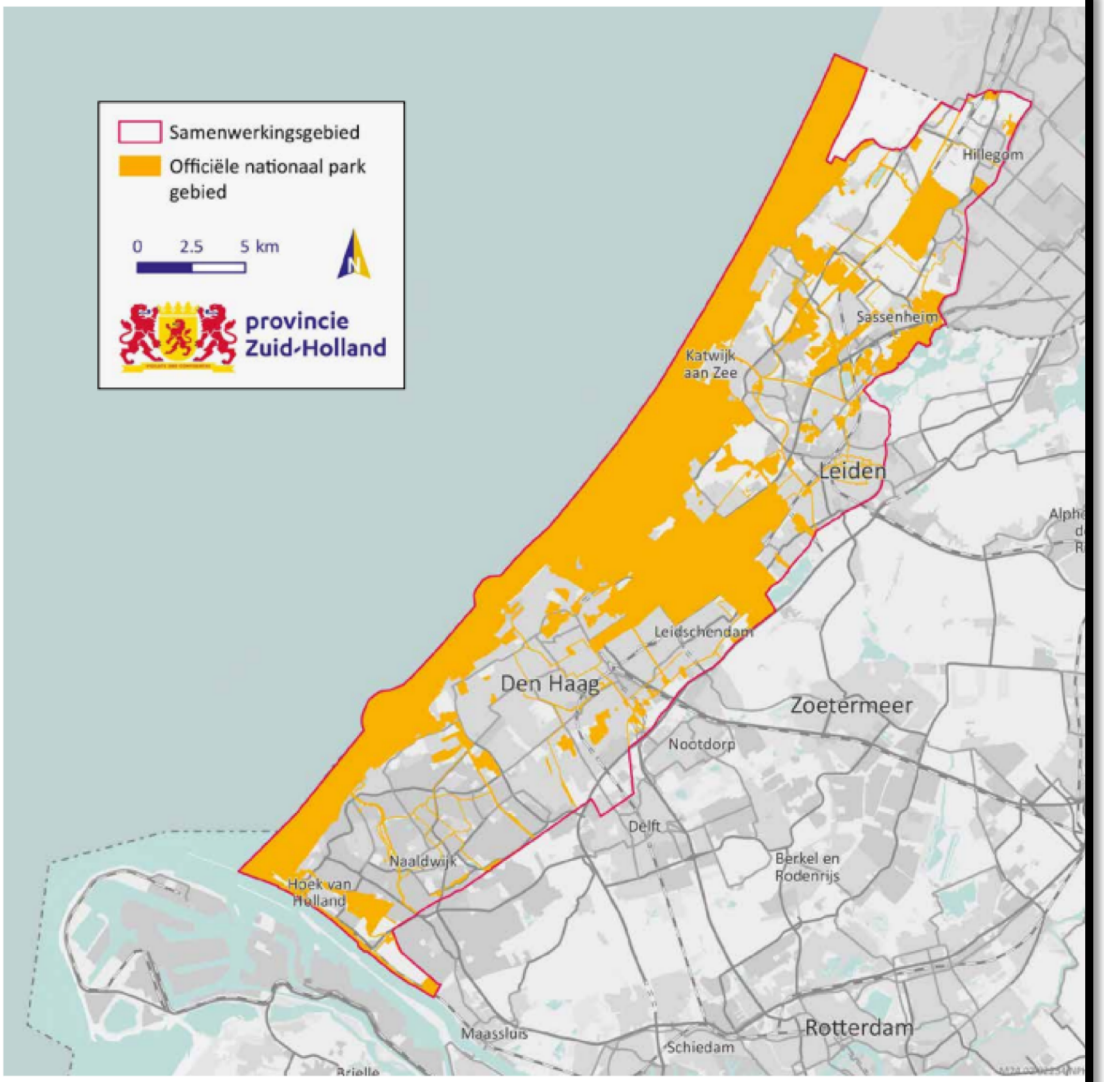
Het zoneringsmodel voor de nationale parken 'nieuwe stijl'.[3]

Min BZK & Programma Mooi Nederland (2024)

Overgangsgebieden

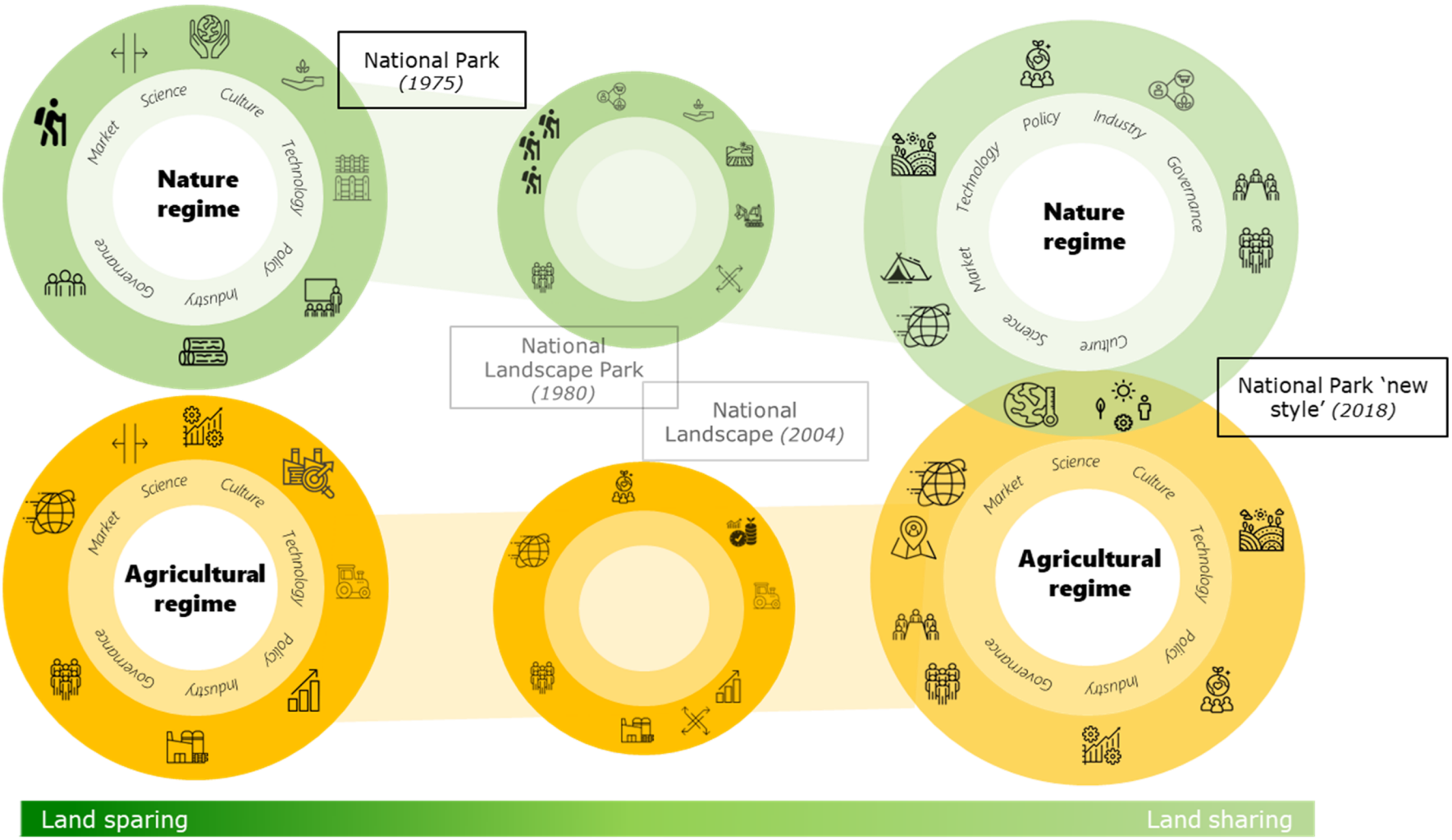
Het zoneringsmodel voor de nationale parken 'nieuwe stijl'.[1]

Figuur 1. *Ligging van Nationaal Park Hollandse Duinen*

Min BZK & Programma Mooi Nederland (2024) & NPHD (2024)

Landbouw-natuur transitie

Zevenberg & Van der Windt (2025). Land-Sparing and Land-Sharing in Dutch National Parks: A Historical and Transition Perspective. https://doi.org/10.3390/land14040808

Landbouw-natuur transitie

- Transitie is gestart
- Maar nog vele hindernissen te nemen

- Nationale parken groot potentieel
- Verder dan alleen landbouw & natuur

Dankuwel voor uw aandacht

j.zevenberg@rug.nl